СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 75. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 1-го квітня 1939. | No. 75. Jersey City, N. J., Saturday, April 1, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗУДАРЕННЯ НА ПІДЗЕМНІЙ ЗАЛІЗНИЦІ

НЮ ЙОРК. — На нюйорській підземній залізниці, „Індепендент Систем", в околиці 46 вул. в Асторії, зударилися два поїзди, внаслідок чого було поверх 200 ранених, з яких 14 тяжче. Сталося це так, що одному поїздові псувались чомусь гамульці. Машиніст зліз, щоб їх направити. В хвилі, коли він усів знов на свій поїзд, інший поїд наїхав на його ззаду. На щастя вбитих не було, бо нові вози цеї залізниці мають сильну структуру, а також удар не був аж так сильний, яким міг бути. Найбільше поранених є від потовченого шкла. Деякі жінки, як це буває при таких випадках, попадали в гістерію. Але були й чоловіки, що тратили розсудок.

РУЗВЕЛТ НАКЛИКАЄ ПОЛУДНЕ ДО САМОВИСТАРЧАЛЬНОСТИ.

ВОРМ СПРІНҐ (Джорджія). — Президент Рузвелт, який удався на полудне в ціли поправи здоровля, закликав американські полудневі стейти, щоб вони не трималися цупко індустріяльної півночі, а самі робились економічно самовистарчальні та розбудовували своїм власним капіталом і зусиллями фабричний промисл. Переробляючи сирівці на місци в фабричні продукти, полудневі стейти в той спосіб затримають земні добра біля себе і піднесуть економічний добробут та життєву стопу.

КАНАДА НЕ ДУМАЄ ПОСИЛАТИ ВІЙСЬКА ДО ЕВРОПИ.

ОТАВА (Канада). — Канадійський премієр заявив перед парляментом, що канадійський уряд не думає на випадок війни в Европі посилати військо до Европи, як це було в 1914 році. Та це не буде зроблене на перекір Англії, говорив він, тільки тому, що в будучій війні оборона буде розсипана по цілім світі і кожна частина мусітиме обороняти себе і свою частину фронту.

ВПЛИВ ЗАЯВИ ЧЕЙМБЕРЛИНА НА АМЕРИКУ.

ВАШИНГТОН. — В політичних колах Америки є того переконання, що заява англійського премієра, що Англія піде в обороні Польщі, коли на ню нападе Німеччина, матиме в Америці той вплив, що загострить опір в конґресі, щоб уневажнити теперішний невтральнестевий закон. Чимбільша можливість війни в Европі, тим сильніше буде конґрес держатись невтральнестевого закону, який забороняє Америці втручатись у яку небудь чужу війну.

СЕНАТ ОБТЯВ СУМУ НА ВОЄННІ ЦІЛИ.

ВАШИНГТОН. — Сенат обтяв на 60 міліонів долярів ухвалену комітетом військових справ суму 102 міліонів, долярів, призначену на накопичування воєнних матеріялів, яких в Америці нема подостатком.

НЮЙОРСЬКІ РАБІНИ МОЛЯТЬСЯ ЗА ЖИДІВ.

НЮ ЙОРК. — Поверх 250 рабінів молилось минулого четверга в синаґодзі біля Центрального Парку за те, щоб Бог охоронив жидів від переслідувань в інших краях.

ХОЧУТЬ СПРОВАДИТИ 20,000 ДІТЕЙ ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — Комітет, що займається утікачами з Німеччини, видвигнув плян, щоб спровадити 20,000 дітей батьків, яких переслідує уряд, з Німеччини до Америки. Ці діти розміщеноб поміж ріжні родини. Комітет вже робить заходи, щоб дістати на це дозвіл від уряду.

ПОБОЮЮТЬСЯ ВПЛИВІВ ҐЕН. ФРАНКА В П. АМЕРИЦІ.

ВАШИНГТОН. — Американський уряд пильно студіює можливість зросту впливів відродженої Еспанії на краї полудневої Америки, які колись були кольоніями Еспанії. Деякі з них говорять по еспанськи та живуть культурною спадщиною Еспанії. Політичні кола Америки припускають, що цей сентимент до Еспанії тепер можуть використати фашистівські краї в Европі й підсуватисьмуть туди з експортом, а також з політичними впливами.

ДАЛІ ВИДВИГАЮТЬ ҐАРНЕРА НА ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — В сенаті сенатор зо стейту Тексас, себто з того стейту, звідки походить теперішний заступник президента Джан Ґарнер, відчитав в приявності сенаторів рішення тексанської леґіслятури, що вона піддержує кандидатуру Джана Ґарнера на президента Злучених Держав. Сам Ґарнер був тоді приявний в сенаті і хотів перешкодити цьому, але коли це йому не вдалось, він тихо опустив салю.

РІЗБАРСЬКА ВИСТАВКА НА ВІДКРИТІМ ПОЛІ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські різбарі знов приготовляють цього року виставку на відритій парцелі біля Парк евені і 39 вулиці, що пічнеться 15 квітня ц. р. В цій виставці візьме участь 200 різбарів.

НАПРАВЛЯЮТЬ ДЕМОКРАТИЧНУ ПОЛІТИЧНУ СИСТЕМУ.

НЮ ЙОРК. — Джордж Ленґлі, що кандидує на політичного лідера Демократичної Партії в II дистрікті, в якім мав передтим провід засуджений за злочини Джимі Ґайнс, виголосив промову до своїх однодумців, в якій говорив, що Тамені Гол дістала дуже погану марку. Її звязують з найгіршими злочинами. Завданням політичних провідників є змазати те тавро і чесною працею доказати, що демократична орґанізація на терені Ню Йорку приносить користь суспільності, говорив він.

ВМАРШ У МАДРИД

Війська ґенерала Франка вмашеровують з націоналістичним прапором у Мадрид. Радіова фотоґрафія була перетелєфонована до Лондону, а звідти переслана радіом до Ню Йорку.

ЗАСУД СВЯЩЕНИКА.

Дня 13. лютого ц. р. засудив окружний суд у Золочеві о. д-ра Володимира Левицького з Плавучі Великої на кару 50 зл. зі заміною на 10 днів арешту, признаючи його винним „демонстрацийнеґо оказаня нехеньці для Паньства Польскеґо" тим, що дня 7. липня 1938 відслужив без ніяких зовнішніх парад і без оголошення панахиду за спокій душі бл. п. ґен. Мирона Тарнавського та полк. Евгена Коновальця. Зізнання трьох свідків, що не було ані катафальку ані заповідження в церкві у Красній ад Зборів, нічого не помогли. Цікаво, що окружний суд у Золочеві саме на цю обставину відложив був розправу і свідки зізнали в обороні покараного, одначе судді таки згаданого священика засудив.

ВИМОВНА СТАТИСТИКА.

На области тернопільського воєвідства з загального числа 689 греко-католицьких священиків покарано карно-адміністративним або судовим присудом 159, тобто 22.7 проц. священиків — під замітом „протидержавних виступів а також за звичайні проступки порушення засадничої громадянської льояльности". Дальшими 25 справами, що торкаються 25 священиків займаються тепер суди, або також старіства на основі доносів з ріжних сторін. Треба додати, що кількох священиків з того числа було вже кілька разів караних. („Ґонец Варшавскі" з 2. III.).

МАДЯРЩИНА ВЕДЕ КАМПАНІЮ ПРОТИ ЖИДІВ.

Будапешт. — Нові протижидівські законопроекти принято в мадярськім парляменті в другому читанні. У пресі й в парляменті за них ведеться завзята полеміка.

ЗАБОРОНИЛИ КУРС НЕГРАМОТНИХ У ЛАГОДОВІ.

Повітове старосто в Перемишлянах заборонило читальні „Просвіти" в Лагодові вести курс неграмотних.

СКІЛЬКИ В ПОЛЬЩІ ЖИДІВ — УЧИТЕЛІВ?

В урядовій публікації „Учительство в числах 1935—36" (по польськи), устійнено, що в публичних і державних школах у Польщі учить 2,843 жидів і жидівок. В цій цифрі нема даних про вихрестів.

КОШТ ОДНОЇ ФІЛЬМИ У ФРАНЦІЇ.

Французька статистика оголошує позиції, що складаються на середньої міри фільму. Загальний кошт продукції фільми досягає 4,000,000 франків. Поодинокі позиції цих видатків такі: сценарій 200,000 франків, обрібка сценарія, разом зі сценописом і діяльоґами — 150,000 режисер — 200,000, адміністрація — 123,000, технічний персонал — 227,000, обезпечення — 100,000; ателія — 40,000; світло — 400,000 декорації — 40,000; реквізити — 20,000; костюми — 10,000 монтаж — 150,000 пленери — 380,000; лента й лябораторія — 30,000; — музика — 20,000; автор й статисти — 1,450,000; непередбачені кошти — 100,000 франків.

ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТИ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ" В БОЯНИЧАХ.

Староство в Сокалі видало 21. лютого розпорядок, яким припинило діяльність читальні „Просвіти" та кружка „Рідної Школи" в Бояничах. У розпорядку староства умотивовано цей крок тим, що члени згаданих товариств загрожували публичному ладові.

УВІЛЬНИЛИ ГРЕКО - КАТОЛИЦЬКОГО СВЯЩЕНИКА ВІД ЗАМІТУ ФАЛЬШУВАННЯ МЕТРИК.

Перед окружним судом у Самборі відбулася розправа проти о. Івана Ольшанського, пароха Хирова та о. Володимира Вандерера з Ліники к. Ст. Самбора, яких обвинувачували у фальшуванні метрик. По переведеній розправі суддя Хшонщевський звільнив підсудних від вини й кари.

ДОЛЯ АКРОБАТА.

В околицях Гельсінґфорса розтаборився мандрівний цирк. Його головною атракцією був „чоловік-стрільно!" Іван Малик, може і наш який земляк. Він влізав у дуло гармати і звідти його „вистрілювали". Там були пружини, що викидали його, як мячик. Одного вечора, коли з гармати разом із вистрілом вийшов густий дим (який додавали для ефекту) чоловік не долетів до сітки, як звичайно — на 30 метрів, а впав по дорозі. Упав на публику, зломивши собі хребетний стрижінь і згинув, поранивши кілька осіб. Причина: Гарматні пружини ослабли і не могли викинути Малика на означену віддаль.

ТРУС І АРЕШТУВАННЯ У ВОЙНИЛОВІ.

В неділю, 26. лютого поліція перевела у приватному мешканні директора Районової Молочарні у Войнилові д-ра Нестора Рудницького трус, а відтак арештувала і відставила його до комісаріяту поліції в Калуші.

ОДЕСА ДРУГИЙ ПАЛМ — БІЧ!?

Як повідомляє совєтська преса, Одесу мають перебудувати на величаве, новітнє надморське місто. Мають збурити всі старі будинки, а на їх місце повстане дільниця віль і люксусових відпочинкових домів. Над морським побережжям мають повстати широкі й довгі бульвари з цвітниками й деревами.

НАФТА В УКРАЇНІ Й В БАШКІРІЇ.

Совєтська „Правда" з 12-го лютого ц. р. повідомляє, що в Україні шукають дальше за нафтою в районі Ромен. Декотрі нові джерела нафти дали першорядну нафту. Добули її там більше як 10 тон. — „Ізвєстія" повідомляють, що минулого року в Башкірії добули 1,150,000 тон нафти. Ґеольоґічні досліди над зложжями нафти продовжують. Знайшли понад 30 структур, з нафтовими зложжями.

ПРЯШІВСЬКА ЗЕМЛЯ ГОТОВА ВІДІЙТИ ДО МАДЯРЩИНИ

БРАТИСЛАВА (Словаччина). — Словаччина годиться відступити Мадярщині Пряшівщину, себто ту українську землю, яка повинна була становити разом з Карпатською Україною одну автономну цілість за давної Чехословаччини. Злуки добивався також уряд Карпатської України. Як Праґа так словаки тому противились. Тепер, як уже отверто говорять, ту українську землю забере Мадярщина. Словаччина тільки хотілаб щось за те виторгувати, себто хотілаб дістати таку частину землі, забрану Мадярщиною, яка має більшу скількість словацького населення. Та мабуть ті всі справи вирішить — Німеччина.

АРЕШТИ НА ЗАХІДНЬО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.

ВАРШАВА. — З того, що можна вичитати в польській пресі про „східні креси", видно, що на українських землях під Польщею є неспокої, що українські села завалені польським військом, та що переводяться далі масові арешти українців.

ЗА „ШИРЕННЯ НЕСПОКОЮ".

ВАРШАВА. — Асошіейтед Прес подає, що у Львові та інших галицьких містах арештовано 20 українців за те, що „спричинюють неспокій серед української меншини в Польщі".

Як і хто інформує?

Американська пресова аґенція подає це на підставі інформацій, що їх одержала з кругів, що „стоять близько польського уряду". Ті „джерела" твердять, що „український незалежницький рух є віддавна піддержуваний в Польщі націстичними аґентами".

ШУКАЮТЬ СОЮЗНИКІВ.

ВАРШАВА. — Польща приспішує закріплення „приятельських" стосунків зі Совєтами і Литвою. Доходить до того, що удекорувала навіть високим відзначенням литовського посла Казиса Скірпу. Такого ще не було в новітній польській історії!

ЛОНДОН. — Міністер заграничних справ Бек іде до Лондону, щоб дістати запевнення оборони Польщі.

ПАРИЖ. — Польський ґенерал Сікорський відбув довші наради з французьким ґенеральним штабом.

ЖИДИ ВІРНІ ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Польська Аґенція Телеґрафічна подає, що жидівське парляментарне коло видало відозву, якою запевняє польський уряд, що ніхто не випередить жидів в акції оборони Польщі. Жидівський „Наш Пшеґльонд" пише у вступній статті, що жиди віддають себе без усяких застережень — до диспозиції польського уряду.

ПОЛЬСЬКІ СТУДЕНТИ ГОТОВІ.

ЛЬВІВ. — Польські університетські студенти заявили, що вони готові до скріплення польсько-німецької границі для оборони Польщі.

ПРОТИ „БІЛИХ ПАНЧІХ".

ВАРШАВА. — В Польщі, а головно на Шлезьку, почали молоді люди ходити в білих панчохах. Польська преса звертає на це увагу. Каже, що це є провокація з боку німецьких націстів. В таких панчохах ходили вони в Судетах перед катастрофою Чехословаччини.

ГОТОВІ БОРОНИТИ ПОЛЬЩУ.

ЛОНДОН. — Анґлія і Франція готові заґарантувати Польщі військову поміч, як тільки її заатакує Німеччина. Це не відноситься до Данціґу. Якщо це стане рішенням, може мати далекосяглі наслідки: приспішити европейську війну, або залякати Гітлера.

ТАКИ КОНЦЕНТРУЄ ВІЙСЬКА.

ЛОНДОН. — Згідно з таємними інформаціями Німеччина далі концентрує більші військові сили на Поморю і Шлезьку.

БУВ ЧИ НЕ БУВ УЛЬТИМАТ?

ВАРШАВА. — Урядово твердять, що Німеччина не вручила Польщі ніякого ультимату в справі Данціґа і Поморя. Зате неофіційно люди певні, що Німеччина поставила рішучі домагання. Іде тут про будову шляху, який лучив би Німеччину прямо зі Східними Прусами, та про приєднання Польщі до вісі Берлін-Рим.

ЛІКВІДУЮТЬ ОПОЗИЦІЮ.

ВАРШАВА. — Польща в небезпеці. Це відчуває добре сам уряд і береться зліквідувати опозицію дорогою переговорів.

ПРИТЯҐАЄ РУМУНІЮ ДО СЕБЕ.

ПАРИЖ. — Заключено торговельний договір з Румунією. Франція закупить в Румунії нафти в однім році на суму 300 міліонів франків. Також зменшено цло на румунські хліборобські продукти на 60%.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Загранцею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СЕРЦЕ ДЛЯ ГУЦУЛІВ

Нюйорська щоденна газета „Сон" подала в останню середу замітну передовицю під наголовком „Моє серце в горах". Стаття присвячена гірським племенам взагалі, але говорить найбільше про гірське племя гуцулів.

Підчеркує вона, защо гуцули припадають людям до вподоби: вони люблять грати на скрипці; вони люблять бавитися на своїх широких сільських площах; вони горді, незалежні, байдужні до того, що люди називають поступком; вони обходяться малим, невибагливі в їді. Вони живуть у тісних зносинах з природою. Їх мешкання нагадують зрубову хату, в якій родився президент Лінколн.

Такими й тим подібними фактами з життя гуцулів передовиця виправдує любов звичайного американця до всякого гірняка. Гірняк промовляє до так званого романтичного інтересу міської людини, котру мучить і нудить складне міське життя, людини, яка пережила вже всякі почування до того, її здібність відчувати зовсім вичерпалася.

Кінчить статтю словами:

„Гуцули — це ще одна самовистарчальна й мальовнича група гірняків, на яких змучені духові міщухи можуть дивитися з легким подивом, вигідною тугою та певною завистю..."

Як на невелике місце, яке забирає стаття, вона говорить про гуцулів досить багато. Згадує вона й те, що вони живуть у східній частині гір Карпатів. Має одначе вона одну недостачу, просто фатальну: вона не згадує ні одним словом, що гуцули українське племя, частина великого українського народу. Можемо з того догадатися, що стаття виринула з якогось опису, або може й оголошення, подорожей, що походить з боку людей, яким іде за те, щоби закрити національне обличча гуцулів.

Ці признаки статті, так добрі, як недобрі, мають велику науку для нас українців. Добрі сторони відкривають нам нехотячи, які сторони життя нашого народу можуть зацікавити інші народи до того, що вони захотять з нашим народом запізнатися, навіть коштом подорожі в наш край. Недостачі статті показують, що коли таку пропаганду про наш народ роблять люди, чужі нашому народові, вони будуть старатися закрити про нього те, що є найважніше зо становища нашого національного інтересу. Як звичайно в таких справах, коли народне діло робиться не своїми, але чужими руками, то й користь з цього діла виходить не для нашого народу, але для тих людей, що цю роботу роблять.

Висновок з цих фактів ясний: українська пропаганда мусить бути вислідом українських рук і українського мозку. Як ми поскупимо своїх грошей, свого часу, своєї праці й думки для цеї необхідної для нас праці, то ми не повинні потім нарікати, що з неї навіть при найбільше сприятливих обставинах не виходить чиста користь для нашої справи.

ПОЛЬСЬКА Й УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Поляки дуже люблять чванитися, в Европі й тут в Америці, своєю буцімто вищою культурою супроти нас і нашої культури. Тим навіть виправдують **кольонізацію** наших земель польськими хліборобами. Мовляв, вони йдуть на схід ширити вищу культуру, а то навіть учити кращого хліборобства наших селян. Якжеж воно справді?

Найновіші розсліди виказують, що наша українська культура сягає початками щонайменше **три тисячі літ до Христа**, себто часів неоліту, коли люди свої камінні знаряди вміли вже вигладжувати. Часи неоліту, це часи, коли людина освоїла собі вже чимало звірів, передовсім собаку та рогату худобу, а далі і коня та стали управляти землю і засівати збіжжя. Головні роди збіжжя: пшениця, просо та ячмінь ростуть дико на просторах від Малої Азії, Сирії та Вірменії по ріку Волгу. Відтіля передісталося збіжжя вже при помочі людських рук на українські землі. Чим далі, тим більше закидали наші предки кочове життя, бо до того спонукало їх хліборобство. А це вже вищий ступінь культури.

Якжеж було з польськими племенами та взагалі з західньо-европейськими. В часах, коли українські племена займалися хліборобством, мали тісні взаємини з висококультурними народами Малої Азії, Месопотамії, Вірменії, з греками та римлянами, **польські племена** й інші західньо-европейські жили ще **кочовим** життям або по печерах і займалися виключно ловецтвом і риболовлею, про осіле хліборобське життя не знали ще нічого.

Найближчими сусідами польським племен були західньословянські племена (чехи, словаки) та германи. А ці племена в часах неоліту і ще геть пізніше вели кочове, грабіжницьке життя. Щойно під кінець останнього століття до Христа стрінулися германи з вищою культурою, коли стали вести війни з римлянами. Римляни, правда, мали в тих часах уже високу культуру, але всеж таки не могла вона рівнятися з грецькою культурою, хоч під її впливом розвинулася. Та вже навіть як германи підпали під вплив римської культури, польські племена жили ще в печерах.

А тоді українські племена, головно ті, що жили над долішним Дніпром і Дністром, мали вже високу культуру. Вдержували взаємини з **висококультурними греками**, що позасновували були свої кольонії на північних берегах Чорного моря, ба навіть над Дніпром, десь в околиці Києва заснували були кольонію Геліопос.

Це було в доісторичних часах. Та прийшли **часи історичні**, коли і поляки і українці приняли християнську віру. Правда, каже історія, що поляки приняли християнську віру двадцять літ скорше. Алеж у Києві Володимирове Хрещення (988 року) було тільки завершенням. **Християнство** в Україні ширилося ще від Аскольда і Діра, а в Володимирових часах українські християни мали вже в Києві свої церкви. А в Польщі поганство ще було сильне за Казимира Відновника (Одновіцеля) і погани перемогли та прогнали християнських священиків. Аж наш великий князь Ярослав Мудрий впровадив назад на престіл Казимира і цей наново став заводити християнство. Тоді в нас за князя Ярослава Мудрого вже були зібрані закони т. зв. **„Правда Руська"**, розвинулося вже було письменство, писали літописи. В Польщі ще того не було. Літопис польський писав чужинець Ґаллюс **в латинській мові. І** цей літописець свідчить про те, що тоді українська культура була вища від польської. Він описує, що коли король Болеслав Хоробрий ішов на підмогу свому зятеві Святополкові Окаяному проти князя Ярослава Мудрого, і сам Болеслав і його війська були захоплені **красою будівель і багатствами Києва та високою культурою**, а сам Болеслав так був сподобав собі життя в Києві, що хоч уже прогнали Ярослава Мудрого, Болеслав не спішив вертатися у свій Краків. Аж коли Святополк потайки став намовляти, щоб убивали Болеславу дружину і кияни взялися вигублювати її, Болеслав вибрався з поворотом у Польщу.

Так було і пізніше. Краків довго не дорівнював величю і багатствами княжому Галичеві. А треба знати, що **польські міста будували не поляки, тільки німецькі кольоністи.** Навіть сам Краків довго ще був чисто німецький. А в інших польських князівствах, як от у шлеському, мазовецькому, ополеському навіть на княжих дворах панувала німецька мова. Ще коли **Казимир Великий** захопив Галичину, то нібито „польський" Львів будували не поляки, тільки німці і **перша школа у Львові була не польська, тільки німецька**, при костелі Марії ім Шне (Сніжної). Тільки що німці поза межами Німеччини легко винародовлюються, то й польські міщани, небто німці, спольщилися і сьогодні багато польських учених мають німецькі назвиська.

Наш збірник законів „Правда Руська" сягає часів Ярослава Мудрого (XI століття), а польський і то списаний не польською лише латинською мовою, часів Казимира Великого, виданий у Вісліци (XIV століття), отже триста літ пізніше. Це пізніше польське письменство, бо почалося аж у XVI столітті. Тай найстарші памятники — „Казаня Свентокжиске" і „Богародзіца" скоріше чеського походження, як польського, бо багато в них слідів чеської мови. Щодо пісні „Богародзіцо Дзєвіцо", то професор д-р В. Щурат доказував, що це українська пісня, яку співали українські війська, які разом із литовцями були під Ґрунвальдом і помогли побити хрестоносців (німців), бо поляки втікали з поля бою. В Польщі збереглася традиція, що цю пісню написав св. Войтіх, а він був родом чех.

Поляки чваняться, що вони лицарський нарід і захистили Европу перед змузулманщенням. **Історія говорить що інше.** З історії довідуємося, що там, де поляки сами вирушали до бою, звичайно програвали, хочаб згадати **Цецору, Жовті Води, Корсунь і Пилявці** (сром пилавецкі), **Батіг**, а з нових **похід Пілсудського на Київ.** У боях, які поляки виграли і ними чваняться, здобули переваги не польські сили, тільки **союзні литовсько-українські**, або при помочі наємного німецького війська. Так було, як уже згадано, під **Ґрунвальдом**, де боролися литовсько-волинські полки, так було під **Хотином**, де про вигру бою рішило козацтво під проводом **Сагайдачного**, а навіть і під **Віднем**, де вславився Іван Собіський, що його мати була українка, був великий відділ козаків.

Сьогодні поляки чваняться і можуть справді похвалитися багатим гарним письменством. Справді мають чимало **визначних письменників**, передовсім **із часів неволі**, і від тих письменників можемо вчитися багато і ми, українці. Міцкевич, Словацкі, Красіцкі можуть і нас учити, як треба любити і посвятитися для рідного краю, рідного народу. Алеж більшість польських авторів це творчість вищих шарів, для інтелігенції. Навіть **Міцкевич**, хоч тужив „О, гдибим кедись дожил тей поцехи, же моє ксенґі зблодзіли под стшехи", не діждався того за життя, ні навіть по смерти, та й досі польське село не знаходить із його творів нічого для себе, бо і в Міцкевича звеличана передовсім **шляхетчина**, а селянство згадує і він тільки мимоходом. Не так у нас. Наш **Шевченко зрозумілий і дорогий усім: інтелігенції і селянству і робітництву.** І так усе наше письменство щиро народне. І повстало наше письменство в таких важких обставинах, яких польське письменство ніколи не зазнавало. Польське письменство мало завжди багатих меценатів і широкий круг читачів інтелігенції, бо поляки (завдяки Австрії!) мали в Галичині багато шкіл і два університети, мали уряди в своїх руках, що їх від 1867. р. заповнили поляками, а в Познанщині та Королівстві (під Росією) мали багатих дідичів і міщанство було їх.

У нас того всього так якби не було, була тільки нечисленна уряднича і духовна інтелігенція та й то вбога. Тільки в Наддніпрянщині були багаті поміщики (дідичі), одначе всі вони виховані в московських школах і тільки деякі свідоміші зпоміж них підпомагали фінансово українську літературу та культуру. Українські письменники, поети та вчені працювали і **працюють у голоді й холоді**, тільки з любови до рідного слова. Вже навіть наш поет Антін Могильницький писав: „Як би нам не турботи, не щоденні праці, неодин із нас був би Вергілій і Горацій".

Важко приходиться нашим письменникам, великі перепони ставили і ставлять ще і досі наші вороги розвиткові нашої літератури, а всеж таки вона поборює ті перепони і розвивається щораз краще. І сьогодні вже неодин щасливіший нарід може позавидувати її українцям.

Щож до **народньої словесности**, то багатством і красою вона на ціле небо перевищує польську, бо польська народня поезія таки дуже вбоґенька під кожним оглядом.

Вистане **порівняти наших селян із польськими кольоністами**, приглянутися господарству, а побачимо теж велику ріжницю в культурі на користь нашого селянина. Свідчить про це і засяг зацікавлення мазурів і нашого селянства. Мазур цікавиться здебільша тільки своїми особистими справами, домашніми клопотами, спорами, а вже найбільше справами своєї громади. Наш селянин цікавиться політикою і то не тільки краєвою, не тільки загально українською, а і світовою. Правда, деколи в декого з наших селян це зацікавлення перебирає міру, бо він занедбує свої власні справи — а всеж воно свідчить про ширший світогляд, ніж у польського селянина. Це також свідчить, що культура нашого селянина і старша і багатіша, ніж культура польського селянина.

Тому з усього вище сказаного бачимо, що український нарід справді може гордитися своєю культурою. Бо хоч поляки мають більшу і багатшу інтелігенцію (коли лишимо навіть на боці, що провідні польські мужі з роду не поляки, лише українці, литовці, або білорусини чи німці), то ця інтелігенція могла безпечно собі жити завдяки хоробрости українського лицарства: козаків і запорожців, які захищали Польщу перед турками і татарами. Тай те треба додати, що польська інтелігенція, польська шляхта кріпла і багатіла на наших землях потом і кровю нашого селянина.

І ще одно. Коли наш нарід серед таких важких обставин, серед стільки перепон витворив упродовж тисячеліть таку високу щиронародню культуру, то яка вона булаб висока і велична, колиб доля наша століттями була щасливіша, колиб ми були жили собі спокійно та безпечно, так, як поляки жили завдяки українським хоробрим воякам безпечно. Коли в нас буде своя рідна держава, тоді наш нарід дорівняє найвищим культурам світа і стане в рядах провідних народів.

—o—

Пишемо ці рядки тому, що поляки постійно далі покликуються на свою культурну вищість та на свою „культурну місію" на сході. І це пропагують також тут в Америці через пресу і рожні американські видавництва, подаючи при тому неправдиві факти і неправдиве освітлення історії.

КІНЕЦЬ КОМПАРТІЇ

В повоєнних державах, які перейшли сильний стряс, тон життю надає пануюча партія, яка захопила державний апарат.

Такою партією є партія чорних сорочок в фашистівській Італії, націонал-соціялісти в Німеччині „рекетисти" й „фалянгисти" в Еспанії ген. Франка, — і большевики в Росії. Властиво ці останні **були** такою партією.

Ріжні були етапи большевицької партії. Перед війною були большевики — одним з відламів, одною з фракцій рос. Соціялдемократії. Другою — були меншевики. По вибуху революції війна між двома фракціями, яка досі велася в умовинах льояльної боротьби, — надзвичайно загострилася. Большевики вхопилися скрайніх методів, і по ліквідації „соціялістів - революціонерів", — проголосили й меншевиків ворогами народу.

Дальше почалася внутрішня боротьба фракцій в лоні новоповсталої—на руїнах Соціялдемократії — комуністичної партії большевиків. Боротьба офіційної групи, раз з правою опозицією, раз з лівою, нарешті з так званими троцькістами, до якої групи валили все всіх: і правих і лівих опозиціонерів. Партія поволі ставала потульним і послушним знарядом в руках диктатора, яким став Сталін.

Але всеж від часу до часу відбувалися конгреси партії, від часу до часу — процеси з каяттям і розстрілами. Вони свідчили, що всеж в партії існує опозиція, хоч загнала в підземелля, хоч засуджена на нелеґальну боротьбу. Часто члени партії — що належали до офіційної верхівки — демаскувалися як „вороги народу", що ідейно повставали проти існуючої диктатури. Кажу — ідейно, бо хоч їм і підсували найбрудніші мотиви, хоч і звали шпигами і наймитами капіталу або чужинців, але — й підсували їм ту чи іншу **програму**, хочби нею була й реставрація капіталізму або повалення большевицької диктатури... Партійці — офіційні чи опозиціоністи — були каналії, але не все позбавлені певної програми, ідеольогії...

А партія в цілому — всеж таки, особливо поки існували ще так звані „старі большевики" (передвоєнні, співробітники Леніна), стара ґвардія большевиків — всеж таки партія репрезентувала певну ідеольогічну групу, яка — нехай терором і ґвалтом, — але накидала своє панування людности в імя якоїсь доктрини.

Поволі ця ситуація мінилася, щоби тепер цілком змінитися. Декрет, виданий по неперепровадженні генеральної чистки в партії — постановлює, що до партії може належати... кожний. Для приняття в партію — не треба вже бути переконаним марксістом, большевиком, не треба вже знати всі точки партійної програми, всі постанови зіздів, науку Леніна, то що. Вистарчає лише — зголошення і обіцянка, що кандидат виконуватиме постанови партії (читай Сталіна). Від партійника вимагається відтепер лише „признаніє" (визнання) партійної догми, не її „усвоєніє" (вивчення і зрозуміння). Одним словом — вистане, аби кандидат лише поклявся, що коритиметься всім розпорядкам партії (читай — Сталіна), хочби їх навіть не розумів — і він може бути приняттим до партії...

Таким способом приймають лише урядників, не членів відповідальної партії, Ордену, який кермує суспільністю.

Від тепер — Сталінові вистане сліпий послух. Від тепер — партія з її догмами і ідеольогією — відходить на десятий плян, самі — не зобовязані ту догму і програму „усвоїть" (ґрунтовно зрозуміти і вивчити), лише зобовязані притакувати кождочасній інтерпретації партійних законів. Чесноти — яких вимагається лише від звичних урядників...

Від тепер режім Сталіна опиратиметься вже на жадній ідейній течії чи групі, лише на банді слухняних урядовців, як дріжатимуть за свою шкіру перед своїм хлібодавцем: будуть його повільним знаряддям...

Певно, це має свої вигоди. Але це позбавляє Росію якоїбудь правлячої верстви, бо бюрократія з царем — хочби й червоним — не є жадна аристократія. Тепер СССР — правитиметься звичайним червоним поліційним апаратом. Себто так — як царат в передень свого упадку... О. С.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(43)

— Я не знаю — відповів пастух.

Кудеяр вже не відповідаючи йому, підійшов до коня, заложив уздечку, розпутав ноги. Кінь захропів, станув дуба, але Кудеяр з цілою силою схопив за гриву і вскочив на нього. Кінь сейчас злагіднів. Кудеяр сів на коня, а звернувшися до пастуха, сказав:

— Ви там в курені маєте сідло, бо годі щоб не було сідел; давай сідло і клич своїх товаришів.

Кудеяр поїхав на коні в курень; пастух ішов позаду і скликував товаришів. Два пастухи прибігли. Кудеяр зіскочив з коня і кликнув:

— Чи чуєте, давайте цілої чим скорше осідлайте коня!

— А ти що за один? — питали пастухи. Але один з них приглянувшися, сказав: — це халат нашого пана, я його знаю!

— Так — сказав Кудеяр. — Алай Кази велів взяти цього коня і приказав їхати на нім до Бакчисараю. Він з Акмамбетом і Алтином Ягази лишився в шатрах на поли, а щоби ви бачили, що я його посланець, він і дав мені свій халат.

Пастухи увірили і поміг осідлати коня. Кудеяр сів на коня і сказав:

— Алай Кази велів, щоби хто небудь звас поїхав зі мною до Бакчисараю. Я везу важну грамоту. Ану чим скорше!

Один з пастухів наборзі осідлав коня і сів на нього.

— Бувайте здорові! — сказав Кудеяр пастухам. — Коли вернеться Алай Кази, то скажіть йому, що туди переїздив чоловік в його халаті і поїхав до Бакчисараю. Алай Кази поїде сам туди небавом.

До Бакчисараю було верст сімдесять. Кудеяр, маючи провідника, не милився в дорозі, затримався зо дві години покормити коней, відтак дальше гонив, так що ще перед заходом сонця віхав у вузку вулицю Бакчисарая. В воротах міста сторожа перепустила його, почувши, що він посланець Алай Кази.

При воротах двора стояла на сторожі прибічна сторожа ханська.

Кудеяр закричав:

— Сейчас повідомість найяснішого великого хана, що приїхав чоловік донести йому про дуже важну справу.

— Найясніший хан — відповіли йому — зволив поїхати над Альму для забави... а коли ти маєш яку справу, то йди до великого везира ханського.

— Моя справа така — казав Кудеяр — що зможу розповісти її лише одинокому самому ханові.

Сторожа відповіла, що повідомлять Атталика, котрого хан лишив для управи двором.

Атталик, молодший брат хана, син ханської мамки, любимець Девлет-Ґірея, почувши, що хтось бажає видітися з ханом, велів найперше обшукати його чи нема при нім зброї, а опісля впровадити у двір.

— Шукайте, — сказав Кудеяр — але цього письма я вам не покажу; я віддам його самому ханові а нікому більше, і ви не смієте відобрати його від мене.

Прибочна сторожа, обшукавши Кудеяра, побачила на нім хрест, тож і донесла Атталикові, що приїхавший якийсь ґіявр. Кудеяра повели у двір. Атталик вийшов з двора і з недовірям оглядав Кудеяра від голови до ніг.

— Хто ти? По що? Чого тобі треба бачитися з найяснішим ханом? — питав Атталик.

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

•З ДНЯ•

ЄДНОСТИ! ЄДНОСТИ!

У сучасну пору потрібно нам дуже єдности. Потрібно її так, як потрібно кожному здоровля. Тому й зі всіх сторін роздаються у нас поклики: єдности! єдности!

Але так, як налоговий курець крутить головою, коли хто йому скаже, що причиною його грудної хвороби є курення, таксамо багато наших громадян крутять головою, коли говорити, що єдність не осягається механічно, себто тим, що зійдуться провідники усіх партій й подадуть собі руки; тільки ідеольогічно, себто, коли вони всі прийдуть до спільних висновків і плянів, до одних ідей.

ТРОШКА ФАНТАЗІЇ.

Уявім собі, що тут, на іміграції, зійшлися представники всіх наших політичних груп і організацій. Гарненько позасідали за стіл, один до другого усміхається, один другому говорить компліменти. Одним словом: братерська згода.

Всі вони однозгідно стверджують, що треба згоди і всі кажуть, що відтепер треба йти обєднано. Всі голосують за внеском, щоб створити таке цілковите обєднання, а також вибірають уряд нового обєднаного тіла і дають йому нову назву. Зробивши це, з облекшеним серцем розходяться.

ЧИ З ЦЬОГО ВЖЕ БУДЕ „ОБЄДНАННЯ"?

Чи справді вони тим обєднались? Ні. Від такого штучного, механічного обєднання ще ні трішки не поправились справи і не наступило справжнє обєднання. Бо як тільки те новостворене тіло зачне працювати, то зараз виринуть давні розбіжности. Один урядник скаже, що не треба піддержувати революційної акції, а краще піддержувати „освіту". Інший скаже противне й говоритиме, що треба піддержувати націоналістичний рух. Знов інший назве той рух „фашистівським. Ще інший скаже, що одне і друге не добре, а треба піддержувати гетьманський центр. Прийдуть церковно-реліґійні ріжниці й один скаже, що католицька церква краще виконує суспільні обовязки, а другий що православна чи протестантська. Ще далі наступлять ріжниці в нашій заграничній поліітиці. Один говоритиме, що нам треба прямувати до конфліктів, інший твердитиме, що конфлікти принесуть нам шкоду. Один буде доказувати, що на українських землях під Польщею і Советами є вже нині рабство, неволя, визиск — інший впевнятиме, що ще гіршу неволю принесуть німці.

ВИЛУЩИТИ ШЛЯХОМ ДИСКУСІЙ.

Якже тому зарадити? Прийти до порозуміння шляхом дискусій? Це можна. Та не треба думати, що шляхом дискусій прийдуть до порозуміння самі дискутанти. Вони звичайно так вірять у свої переконання і свої думки, що тяжко їх переконати. А буває і таке, що не вірять, а тоді ще завзятіше себе боронять!

Хтож може рішити? — Рішити може широкий круг громадянства, читачів ґазет. Вони є суддями тих інтелектуальних змагань і вони рішають, котрі думки, переконання і ідеї є кращі і які треба піддержати. Піддержавши певні думки переважаючою більшістю, загал доводить тим чином до ідеольоґічного зеднання, себто до правдивого зеднання.

ЗАМІСЦЬ ЄДНОСТИ ЗАСТІЙ.

Колиж загал буде пасивно відноситись до дискусій над важними суспільними справами, або буде лиш називати дискусії непотрібними і буде натискати на провідників, щоб вони занехали „сварки" і погодились, то може дійти до того, що вони справді „погодяться", але тим доведуть всяку громадську роботу до застою. Бо щоб уникнути „сварок" над тим, чи краще тепер наприклад займатися збірками грошей на видання творів Драгоманова, чи на визвольну боротьбу, вони занехають всякі збірки. Щоби був спокій, не требаб викликувати „сварок" над тим, чи треба нам міжнародного конфлікту чи ні, й чи треба вести якусь заграничну політику, чи лишити все на Божу волю. Бо саме такі питання доводять до „сварок".

Те саме треба зробити зо всіма іншими важними суспільними справами. Замкнути на них очі й заткати вуха. Хай там собі еспанці, німці, італійці, анґлійці, чи американці морочать голову аграничною політикою, демократією, диктатурою, націоналімом, соціялізмом, інтернаціоналізмом, комунізмом. Нам треба „згоди", тому мовчім. Хай хтось інший вирішить нам ці питання. А вирішивши, хай впряже нас до служби своїй ідеї. Іншими словами, будьмо далі — рабами.

Такого спокою — чейже не хочемо! Тому ставмося розумно й до полемік. Вони не шкодять, якщо є річеві й оперті на правдивих фактах.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

„Україна в Огні".

Українські громадяни Ню Йорку мали недавно нагоду оглядати українську новинкову фільму „Україна в Огні", витворену Українським Фільмовим Мистецтвом в Хусті, а виставлювану філією цього Мистецтва в Ню Йорку.

Тяжко сказати, щоб ця фільма робила „приємне" враження. Бо є в ній представлені такі речі, що деколи потрясають душу до самого дна і витискають сльози на очі. Тому фільма не є „приємна", в забавковому розумінні. Зате можна сказати, що фільма викликує глубоке враження, а глядачі не скучають на ній ні одної хвилини.

Вона реалістична і деякі її моменти схоплені серед дуже виімкових, а нераз небезпечних обставин. Наприклад, образки з Галичини, зараз по ляцькій пацифікації — це історичні документи, які повинні зберігатись по музеях, як свідки нелюдських знущань над українським народом. Приковуючі є також образи поранених українців в Українській Лічниці. Для тих, що мають слабі нерви, важко на ті образи дивитись. Та що подумати про український нарід, який ці звірства переносить!

Цікаві є теж образки з Карпатської України, хоч тепер, коли пята наїздника жорстоко роздавила це таке гарне і шляхотне життя молоденької держави, ці образи навівають глядача смутком.

Але цей смуток і пригноблення дуже добре зрівноважене іншими сценами, які відбивають глубоку культуру нашого народу, його тонкий мистецький смак, а понад усе витревалість, яка здається, переживе всі лихоліття. Вигорить лють наших ворогів, вони задусяться у випарах тої невинної крови, яку вони пролили, а український витревалий нарід все це переживе.

Цю фільму слід побачити. Щоб з одного боку переконатись про його кривди і муки, а з другого впевнитись, що він таки вічний, невмирущий.

К. О.

ДІТРОЙТ, МІШ.

12-ий рік праці хору „Думка".

Скінчився дванацятий рік праці Українського Національного Хору „Думка".

Коли приходиться говорити про його мистецьку вартість, так тут найкраще покликатись на знавців та критиків музики. Професор Олександер Кошиць, будучи присутнім на виступі цього хору, зазначив, що це є чи ненайкращай український хор в Злучених Державах. Знову американські музичні критики в Дітройті, що ставляться дуже строго до чужинецьких хорів, писали, що немає ні одної вокальної ґрупи в місті Дітройті, що моглаб дорівняти Українському Національному Хорові „Думка".

Цю досконалість та славу цей хор завдячує своїй невсипущій праці. За ввесь час свого існування хор ніколи не спускався на добуті вже лаври, але майже що тижня відбував проби та видосконалював свою техніку під кожним зглядом. Рівночасно він безнастанно шукав за новими та лучшими українськими композиціями та додавав їх до свого репертуару, який і так все був виповнений найкращими перлами української музичної літератури.

З цими саме перлами приходилось цьому хорові нераз виступати перед американцями. Як американські слухачі полюбили українські пісні та їхне мистецьке виконання Українським Національним Хором „Думка", видко з численних запрошень на концерти, які одержав цей хор в останньому році. Ось місця виступу хору за останній рік: Ленсинґ, Міш.; „Масоник Темпл"; Виндзор, Онт., Канада; „Кес Театр"; „Кес Гай Скул"; „Факс Театр"; „Дітройт Ґолф Клоб"; Торонто, Онт., Канада; „Дітройк Яхт Клоб"; „Свято Лесі Українки"; „Листопадове Свято"; Дітройт Арт Інститут"; „Інтернешенел Сентер"; „Вестерн Гайскул"; „Гайленд Парк Гай Скул"; „Віменс Сіти Клоб".

З всіх тих виступів чотири були перед українською публикою, а решта, перед американською публикою. Хор одержує чимраз більше запрошень, але змушений нераз відмовитись, бо не має змоги всюди виступати.

Хор „Думка" звеличував майже всі поважніші концерти своїми виступами. Коли тільки його кликали, так він все радо та бекорисно виступав на всіх українських святах, в більшій мірі покриваючи навіть власні кошти подорожі. І коли висилано до краю які жертви з всяких імпрез, в яких він брав участь, так у великій мірі належиться признання й хорові „Думка", який виступаючи на імпрезах ріжних орґанізаціій, не мав змоги влаштовувати свої власні.

Гарною памяткою для слідуючих поколінь буде бюст Тараса Шевченка, що знахо-
Постарався про нього хор
диться в дітройськім музею.
„Думка", що зібрав на нього гроші та влаштовував всякі концерти, щоби бюст нашого великого ґенія міг знаходитись між іншими великими мужами цього світа.

Найбільше признання за успіхи хору „Думка" треба дати його працьовитому та невтомному дириґентові, п. Іванові Атаманцеві. Працюючи солідно над самим собою, щоби уліпшити свою техніку та музичне знання, а відтак стремлячи до видосконалення свого хору через вічні проби, він вишліфував його до тої міри, що хор сьогодня можна вважати дорогоцінним каменем в нашій громадській культурній скарбниці.

ПЕРШІ ПАНІ ДВОХ ДЕРЖАВ.

Підчас недавньої візити французького президента Лебрена в Лондоні жінка Лебрена переїхала з анґлійською королевою церемоніяльно зо залізничої стації до королівської палати.

Терпеливий.

Як довго Господь буде брати, так довго буду брати й я, — сказав вдовець і взяв собі четверту жінку.

Два клопоти.

— Ах, друже, коби я так знав, як повіддавати довги. . .

— Ах, друже, коби я так знав, де би ще затягнути довг. . .

Кант на шлюбі.

Великого фільософа Канта запросили на один шлюб. Молодий мав 65 літ, молода 24.

— Як ви думаєте, — запитала Канта одна пані, — чи з цього подружжя можемо ще сподіватися потомства?

— Сподіватися — ні, але боятися — так, — відповів Кант.

Претенсії.

— Пане господаре, — каже льокатор до господаря камениці, — сусіди, що мешкають надо мною, цілими ночами галасують. Вчора, наприклад, до рана гримали в стелю. Я не міг працювати. . .

— Ви писали щось?

— Ні, я вчився грати на трубі.

ДОКІНЧЕННЯ ЗВІТУ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗУ ЗА 1938 РІК

Згідно з банковими книжечками і банковими виказами готівка знаходиться в банках, котрі подаємо в цьому звіті. Банк, зазначений зіркою, це банк заморожений.

Готівка У. Н. Союзу, старих і нових родів обезпечення, знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва фонду	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Mortuary Fd.	$6,633.97	$ 6.633.97
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Adm. Fd.	15,012.99	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adm. Fd.	14,562.71	29,575.70
First National Bank	Jersey City, N. J.	656	Sav. Dept.	Indg. Fd.	1,091.98	
First National Bank	Jersey City, N. J.		Real Estate Dept.		7,225.15	8,317.13
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.	16,955	Sav. Dept.	Mort. Fd.	6,805.37	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	16,530.20	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acct.		24,015.41	47,350.98
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mort. Fd.	818.71	818.71
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.	8,209	Sav. Dept.	Reserve Fd.	1,851.35	
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.	5,938	Sav. Dept.	Adm. Fd.	1,713.73	
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	21,017.88	24,582.96
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	1,955.57	1,955.57
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	15,843.71	15,843.71
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	965.92	965.92
Central Home Trust Co.	Elizabeth, N. J.	5,899	Sav. Dept.	Mort. Fd.	6,926.68	6,926.68
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	National Fd.	3,146.80	3,146.80
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,029.46	2,029.46
* N. J. National Bank & Trust Co.	Newark, N. J.	19,297	Sav. Dept.	Adm. Fd.	908.59	908.59
Howard Sav. Institution	Newark, N. J.	347638	Sav. Dept.	Conven. Fd.	3,129.76	3,129.76
Integrity Trust Co.	Philadelphia, Pa.	32502	Sav. Dept.	Mort. Fd.	1,002.59	1,002.59
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	47,987.59	
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Dividend No. 4	3,844.89	51,832.48
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Adm. Fd.	26,422.40	
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Indigent Fd.	12,518.25	38,940.65
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Orpran's Fd.	7,878.56	7,878.56
N. J. Title Guarantee & Trust Co.	Jersey City, N. J.	20,600	Sav. Dept.	Adm. Fd.	7,439.32	
N. J. Title Guarantee & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Concord Fd.	5,179.63	12,618.95
				Total	$264,459.17	$264,459.17

Готівка молодечого департаменту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва фонду	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	$ 6,740.75	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	948.87	$ 7,689.62
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	26,098.96	26,098.96
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	2,614.83	2,614.83
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,997.93	
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	1,110.78	
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		744.02	5,852.73
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	3,360.58	3,360.58
First National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't		1,323.81	1,323.81
				Total	$46,940.53	$46,940.53

Готівка Сиротинця-захисту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.	20,360	Sav. Dept.	$3,071.72	$ 3,071.72
U. S. Saving Bank of Newark, N. J.	Newark, N. J.	140.488	Sav. Dept.	6,504.86	6,504.86
			Total	$9,576.58	$9,576.58

Фонд ім. С. Ядловського ульокований:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	5,279	Sav. Dept.	$2,570.07	$2.570.07

ВИТАЮТЬ ГІТЛЕРА

Як Гітлер вертався з Чехословаччини до Німеччини, йому влаштовано в Берліні велику параду. Над Тіргартеном підчас паради літали великі привязані бальони, яких уживається в війну для обсервації ворожих позицій.

АДМІНІСТРАЦІЯ WPA ВИЯСНЮЄ ЗЛОБНЕ РОЗУМІННЯ ДОПОМОГОВИХ РОБІТ

Полковник Френсис С. Герінгтон, адміністратор WPA, вияснює у промові на радіо деякі мильні поняття щодо програмових робіт.

Він виясню шість точок, з саме, що згадана інституція не має на цілі давати бідним людям запомогу, але має старатись виробити для них заняття, щоб вони заробляли собі на вдержання. Хто хоче дістати допомогову роботу, повинен предложити посвідчення від місцевої добродійної організації, виказуючи, що йому такої праці потрібно. Дальше адміністратор згадує про адміністрацийні видатки WPA, про платню робітників на допомоговій праці та сказав, що WPA старається виробити заняття потребуючим не лиш у великих містах, але далеко на провінції. Він вказував на факт, що нема в Америці одного повіту без допомогових робіт WPA. Очевидно, що найбільше таких допомогових робіт є в таких місцевостях, де безробіття до сягнуло самого вершка.

Полковник Герінгтон сказав, що коли в даній місцевости є потребуючі робітники, то WPA старається виробити для них такий плян допомогової роботи, який приносив би користь цілій громаді. Наприклад, вже зроблено 180,000 миль фармерських доріг в найбільш недоступних околицях, з яких користає американське громадянство.

Щодо згаданих непорозумінь чи злобних понять відносно допомогових робіт WPA, то адміністратор пол. Герінгтон говорить таке:

„Дехто каже, що адміністрація WPA є надто бюрократична і, що вона ділає без порозуміння й всупереч інтересам місцевих громад. Але факти говорять зовсім інакше.

„Девятьдесять-пять відсотків плянів на допомогові роботи було вироблено, одобрено й представлено нам до виконання місцевими, повітовими і стейтовими урядами. Адміністрація WPA тільки гляділа чи такі пляни були оправдані, цебто провірювала, чи вони принесуть загальну користь даному громадянству.

„Іншою точкою хибного розуміння справи є те, що нібито WPA дає пряму допомогу, цебто гроші тим людям, які не можуть знайти для себе роботи. Однак таке твердження це звичайна неправда. Федеральний уряд взяв на себе обовязок атакувати безробіття в той спосіб, що підшукує для безробітних заняття, при якім вони своєю працею заробляють собі на життя.

„Щоби дістатися на роботу WPA, безробітний мусить мати посвідку від місцевої добродійної інституції, котра має ствердити, що йому конче потрібна така допомогова праця.

„Пересічний робітник на WPA заробляє коло $52.50 на місяць. Там працюють робітники звичайні, вишколені, професіоналісти й техніки. Кожний з них заробляє лише стільки, щоб йому вистарчило на щоденний прожиток".

На підставі конгресової ухвали, видатки на адміністрацію WPA не повинні перевищати пять відсотків загальної суми своїх видатків, але дотепер вони не більші як три відсотки.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на Народній Дім в Карликові; повіт Сянок.

Збирали: І. Солтис і Т. Рапавий. Зложили по $5: Т. Папавий, І. Солтис, Д. Пужик; по $2: М. Кинт, П. Височанський, М. Гойсан; по $1: С. Базвр, І. Бурий, М. Бора, Ю. Мадей, М. Килк (з Камяного), А. Солтис, Ольга Баран, Я. Лошків, М. Гаврилович, І. Грицко, П. Котелиць, С. Котелиць, Настя Шпинда, Ю. Бемнет, С. Пужик; по 50 ц.: І. Урбан, П. Філь, М. Близнак, А. Кізь, Пайзя Сивик, К. Чолій, А. Турняк; І. Зиню 40 ц.; по 25 ц.: А. Марко, М. Н. Разом $40.65. Гроші вислано.

І. Солтис.

ГЕМСТЕД, Л. АЙ., Н. Й.

З уродин на Карпатську Україну.

В неділю, 5 березня ц. р. вечором в галі церкви св. Михаїла відбулось родинне свято з нагоди 60-літних уродин пані Анни Заремби. З тої нагоди приявні перевели збірку на Карпатську Україну. Збіркою занялись пані Петровська і Островська. Збірку ювилятка розділила на ріжні народні цілі, а $6.65 переслано через Обєднання на Карпатську Україну.

АКРОН, О.

Коляда на народні цілі.

Союз Українок ч. 7 в Акроні переслав через Обєднання $20 на Рідну Школу, а $5 на дівочу Бурсу у Львові. Гроші ці прийшли з коляди. Жертводавцям складається подяку.

Анастасія Зепко, секр.

ГАРТФОРД, КОНН.

На поміч Карпатській Україні.

Хочу негайно відгукнутись на заклик у „Свободі", з 21 березня ц. р. в справі допомоги Карпатській Україні і посилаю на ту ціль через Обєднання від себе $5, а $5 від пані Марії Данилів.

Степанія Кундис.

КОГОС, Н. Й.

На вкладку до „Просвіти".

Гром. Т. Малігловка переслав через Обєднання $5 на вкладку до „Просвіти", від Братства св. Петра і Павла, від. 57 У. Н. Союзу.

Саботаж.

На сільськім обійсті під Москвою балакають два когути:

— А що там з вашою *жіночкою*, товаришу? Щось не видно її ніде останніми часами.

— Несла замало яєць, отже зарізали її, як саботажистку.

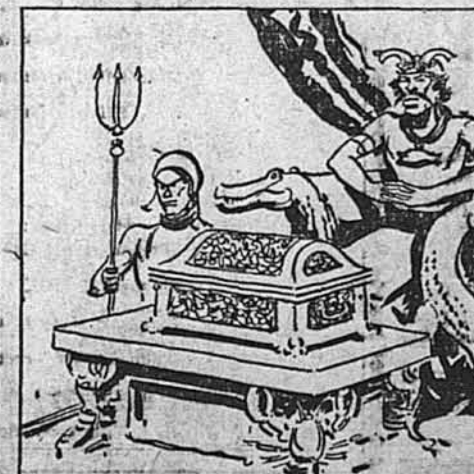
ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (72)

Лявака зопроторено до клітки, що сусідувала з Брайеновою. Але Гелену повели далі. „Що вони задумують зробити з нею?" запитав Лявак. „Хіба я знаю?" відповів той. „Тут ніхто нічого не знає, а вичікує лиш з дня на день, що зведять з ним зробити атарці. До найприємніших цилядків належить тут бути призначеним на жертву". Оба зо сумом замовкли.

Тепер якась дивна фігура підійшла недалеко до них. „А це що?" запитав з поспіхом Лявак. „Це Птом з нашим обідом. Птоми, це рибака, а заразом менші жреці. Вони мають убрання нурців і в них ходять по дні озера Горус неначе по суходолі". Лявак дійсно побачив, що цей Птом мав у руці тризуб з довгою ручкою, а на тризубі була настромлена риба.

Птом залишив їм сиру рибу в клітці, а сам відійшов. Тепер Брульор, живий божок цього фантастичного підземелля увійшов до кімнати. Йому товаришили жрекині і служниці. Він сів перед скринькою, що мала вид домовини й оперся ліктями на поруччя. В тій скриньці містилася „матір усіх жемчугів". Обличчя цього „божка" було гидке і жорстоке.

По хвилі мовчанки він дав приказ: „Введи сюди цю нову дівчину". Двері відкрилися і впроваджено Гелену убрану в стрій тамошньої жрекині. Брульор вдивлявся в неї хвилину, а його грубі уста ще більше чогось роздувались. Нарешті він заговорив: „Ти будеш жрекинею Зитеба й виконуватимеш все, що той прикаже". Брайен чув ті слова і важко застогнав.